

Ekologie obnovy a ekologická obnova v ČR

Co se daří a co ne?

Karel Prach

Přírodovědecká fakulta JU a Botanický ústav AV ČR
Pracovní skupina ekologie obnovy

www.ekologieobnovy.cz

	1990	1995	2000	2005	2010	2015	2020	2022
Ekologie obnovy	0	1	0	0	7	9	26	28
Ekologická obnova	0	0	0	1	7	9	16	31

Zdroj: Google

Aktuální témata v ČR:

- Obnova struktury a funkce krajiny (včetně prvků ÚSES) !
- Obnova říčních ekosystémů a mokřadů
- Obnova přirozenější skladby lesů !
- Obnova degradovaných lučních porostů
- Obnova ekosystémů na orné půdě !
- Obnova těžbou narušených míst
- Obnova populací význačných druhů

Obnova krajiny

obnova celých krajin, jejich strukturních prvků a ekologických funkcí – hlavní úkol do budoucna

Nature Restoration Law by měl zásadně pomoci

U nás nejvyšší míra zornění v Evropě (75% zemědělského půdního fondu, dnes cca 72%) a největší rozloha jednotlivých polí (s Maďarskem)

Rozoráno 800 tis. km mezí (obvod Země 40 tis. km); zaniklo dalších 30 tis. km liniové zeleně, 120 tis. km polních cest, 35 tis. ha remízků
cca 65 % zeměd. půd ohroženo erozí, 45 % je utuženo (*Klápště, Franková 2015*)

Plocha mokřadů: 1950 cca 16% rozlohy ČR, 2003 cca 4%

Celková délka toků byla zkrácena o 1/3 (*Just et al. 2003*)

Cca 13% rozlohy ČR odvodněno trubkovou drenáží (25 % zeměd. půdy)
+ 11 721 km odvodňovacích kanálů

Těžba v ČR: cca 700 km², tj. 0.89 % povrchu (bez historické těžby)

místy se obnovují dílčí prvky, krajina (až na výjimky) jako celek ne

Tři základní přístupy k obnově ekosystémů:

- spontánní (přírozená) sukcese
- asistovaná (řízená, manipulovaná) sukcese
- rekonstrukce celého ekosystému *de novo*; spíše však (technické) rekultivace

Ekologická obnova urychluje, zpomaluje, vrací zpět, odklání, simuluje nebo nahrazuje ekologickou sukcesí

Sukcese je klíčové téma v ekologii obnovy a k jejímu posouzení je samozřejmě nutná znalost rostlin (alespoň v terestrickém prostředí)

Co se daří:

- ± ochranářský management v chráněných územích
- místy revitalizace toků
- některé těžařské firmy začínají akceptovat přírodě blízké metody obnovy
- ekologická obnova se stává politickým tématem (dekáda OSN);
Nature Restoration Law (EU)

Co se nedaří, nebo ne tak, jak bychom si přáli:

- využívat více přírodní procesy a řízené disturbance (včetně požárů) při obnově – hlavní překážka: špatná legislativa, nevzdělanost, hloupost, lobbismus?
- obnova přirozenějšího složení lesů - hlavní překážka: Lesy ČR
- **obnova celých krajín – hlavní překážka: špatné nastavení zeměd'. dotací**

Obnova struktury krajiny

Benešov u Černovic, Dr. M. Šrůtek

Obnova strukturálních prvků (biokoridorů, biocenter) na orné půdě – regionálními travními směsmi

– spontánní sukcesí

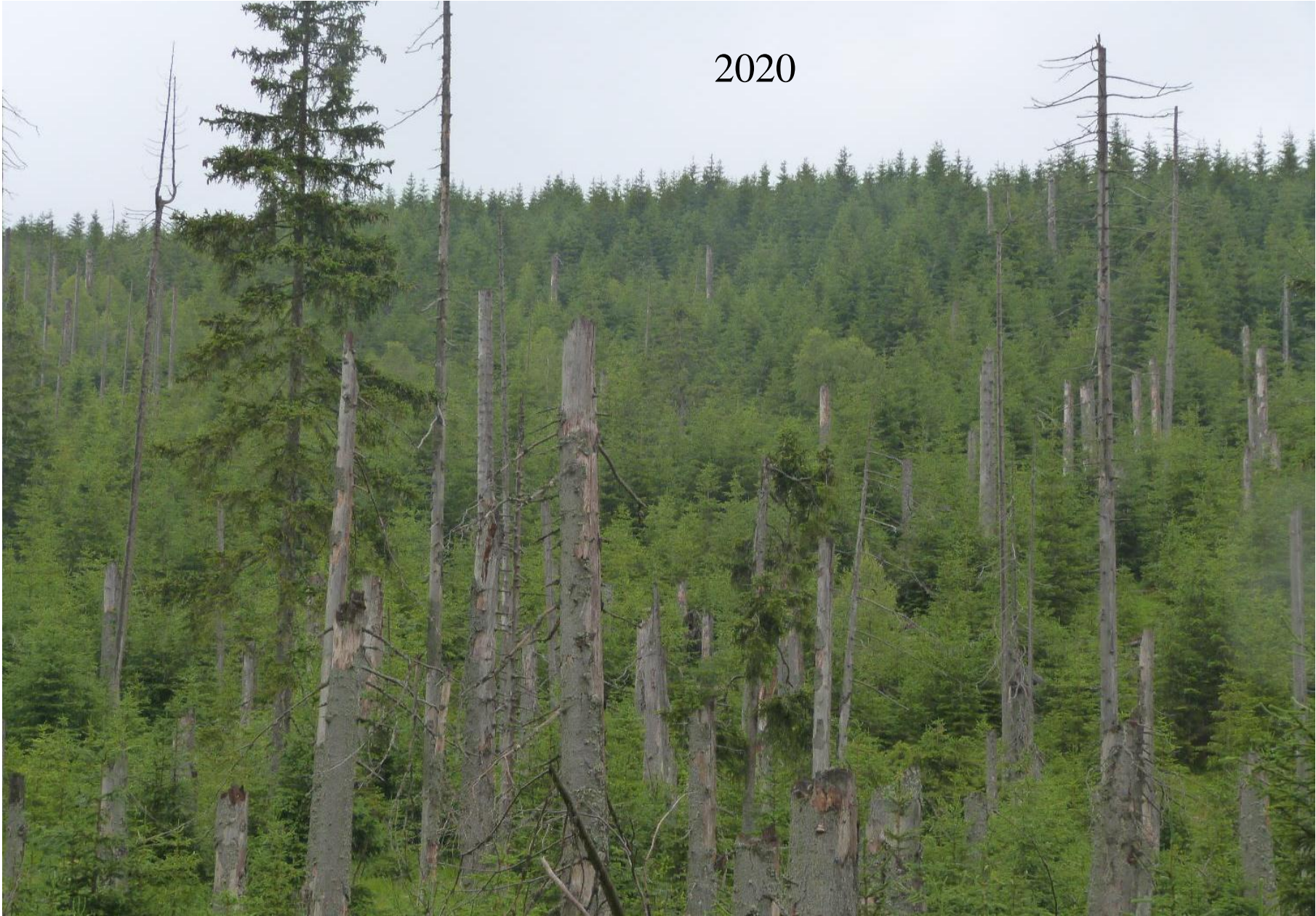
Obnova lesů

1997

2020

douglaska

Bílá Opava, 2009

Bílá Opava, 2020

Jihlavské vrchy 9/2013

Ždánický les, 5/2022

Obnova sadů a alejí

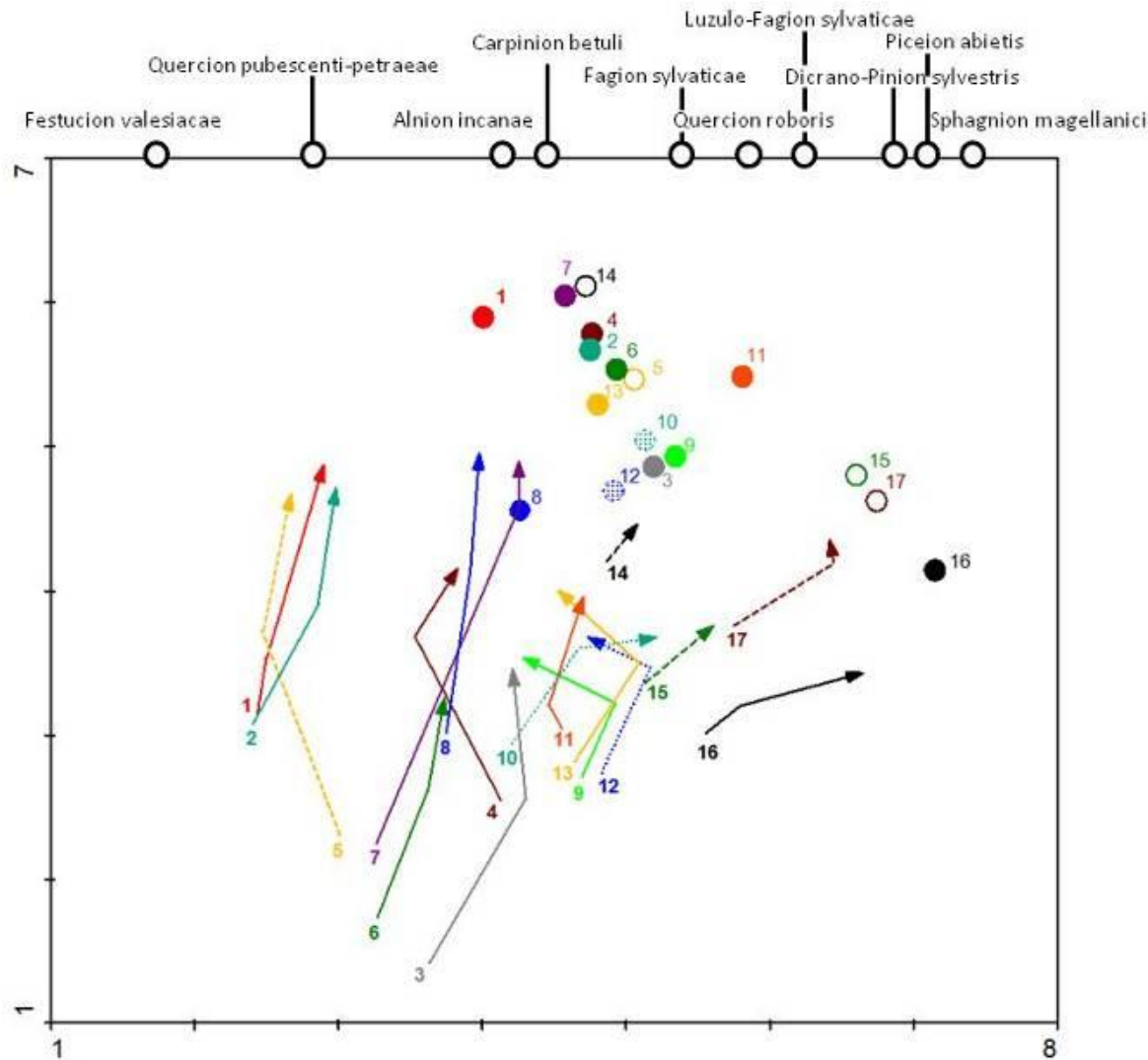

Kadaňský Rohozec, 2020

Běží sukcese k přirozené potenciální vegetaci („klimaxu“)?

± ANO →
 využívat více
 spontánní
 procesy

DCA
 X-score vs.pH:
 $R = -0.798$; with
 moisture: 0.746

Prach et al. (2016)

Ekologie obnovy | a ekologická obnova v České republice: co se daří a co ne

Od prvního představení oboru ekologie obnovy (restoration ecology) u nás (Prach 1995) uběhly už téměř tři dekády a zvláště v souvislosti s aktuálně chystaným evropským zákonem o obnově přírody (Nature Restoration Law) není snad od věci pokusit se udělat určitou bilanci stavu tohoto dílčího vědeckého oboru a jeho praktických aplikací v podobě ekologické obnovy (ecological restoration). Ekologii obnovy byl věnován seriál v Živě v r. 2009 (1–6), kde můžete najít podrobnější informace o stavu oboru v té době, podobně i v následné literatuře, z níž je uveden výběr na webové stránce Živy. Další zdroje jsou ke stažení na webu Pracovní skupiny ekologie obnovy na Přírodovědecké fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích (www.ekologieobnovy.cz).

Děkuji za pozornost

www.ekologieobnovy.cz

